

Dobitnica Borštnikovega prstana 1983: Štefka Drolc

Obrazložitev:

Tovarišica Štefka Drolčeva je začela svojo poklicno igralsko pot v Drami SNG Maribor v sezoni 1945/46 po uspešnih nastopih na ljubiteljskem odru. Po sezoni 1946/47 je v letih 1947/48 delala pri Triglav filmu, od tam pa je leta 1948 odšla v Slovensko gledališče v Trst, kjer je ostala do konca sezone 1958/59, ko se je za kratek čas najprej zaposlila honorarno, od leta 1960 pa je stalna članica ljubljanske Drame Slovenskega narodnega gledališča.

Od začetka do danes, ko ima za seboj že skoraj polnih osemtrideset let igralskega ustvarjanja (če štejemo tudi tisto leto ko je bila pri Triglav filmu), je odigrala dolgo vrsto različnih velikih in srednjih vlog, ki jih tukaj ni mogoče vseh naštetih. Takoj pa moramo pripomniti, da je vsaki vlogi dala individualni stvariteljski poudarek in si v teku let ustvarila svoj osebni stil. Razsežnost njenih vlog sega od tragedije, drame do komedije, od klasike do moderne igre in do tako imenovane ljudske igre, kar je redki primer zlasti pri igralkah. Iz dolge galerije njenih likov omenjamo le nekatere: **Analizo** v *Ženah na Niskavurju*, s katero je prvič pokazala na svojo izredno nadarjenost, **Aksjušo** v *Gozdu*, **Marianno** v *Skopuhu*, **Jacinto** v Cankarjevem *Pohujšanju*, **Julijo** v *Romeu in Juliji*, **Urško** v *Primorskih zdrahah*, razposajeno, pristno in mikavno **Micko** v *Kranjskih komedijantih*, **Ano Karenino** v dramatisaciji Tolstojevega romana, kjer je ponovno dokazala, da je kos tudi odgovornim vlogam v plemiško-meščanskem salonu in hkrati ustvarjateljica tako tragičnega in zapletenega značaja, kakor je Ana Karenina, hkrati pa tako imenovanih vlog iz ljudstva. V svoji utemeljitvi se poleg lastnega mnenja sklicujemo na različne kritike, saj je bila redka slovenska igralka deležna toliko pozitivnih kritik, kakor Štefka Drolčeva. V scenah uprizoritve *Staromodne komedije*, v kateri je v tej dvoosebni igri igrala **Lidijo Vasiljevno**, zapleten in nasprotij poln ženski značaj, je ena izmed kritik zapisala (8. XI. 1977), da je prevzela družbeno vsebino in zgodovino osebe ter jo spremenila v umetnost. Ustvarila je živ lik v vsej njegovi polnokrvnosti in pestrosti značaja. Zato

upravičeno pravi kritika: »Samo brezkrvne in neumetniške igralske stvaritve... zginajo v pozabo, resnična in globoka umetnost ostaja v zavesti gledalcev in se spreminja v kulturno vsebino in dragotino nekega ljudstva!«

V kritiki uprizoritve Krleževe *Lede*, pravi kritik Vasja Predan: »Štefka Drolčeva je spočetka **Melito** uprizarjala kot mrzlo Hetero, a spoznanje usodne ujetosti in nekakšne domala naivne erotično-intelektualne navezanosti na Avrela je razvedrilo njene strasti...«. Isti kritik pravi za njeno **Medejo**: »Štefka Drolčeva je z Medejo vnovič oblikovala eno izmed svojih magistralnih kreacij.« V kritiki Lorcove *Krvave svatbe* pravi isti kritik: »Tu je najprej Mati Štefke Drolčeve, z apoteozo na pogled suhe, a v resnici zatajevane resničnosti, izklesane kot soha tršate matriarhalnosti in kot zvesto živo izročilo pokojnega ubitega moža.« Rapa Šuklje pravi v svoji kritiki *Mlade Brede* (1981) med drugim: »Med igralci, ki so se spopadli z izredno zahtevno in nehvaležno vlogo, velja omeniti najprej Štefko Drolčevo kot črno **Kraljico Osoj**, zlo, mračno, divjo in nazadnje strašno ranjeno v materinskem ponosu.« V kritiki uprizoritve igre *Voranc* je ista zapisala: »... svojstveno monumentalnost je dosegla tudi Štefka Drolčeva s čisto novimi toni in barvami kmečke gospodinje...« V kritiki predstave *Oerstie* (25. 3. 1969) je kritik Josip Vidmar zapisal: »**Kraljica Klitaimnestra** je bila Štefka Drolčeva. Bila je vsa prisotna v položaju žene, ki se ji po desetih letih odsotnosti vrne neljubi mož in ki je v tem času živela z njegovim sorodnikom. Vse je bilo v njenem liku: strah, laž, zvičajnost, krvava odločnost in vse brez deklamacij, v pristnih izbruhih strasti, polno moči in življenjske obsedenosti. Resnično mogočen lik.« Kritik Andrej Inkret je pred leti napisal cel esej o umetnosti Štefke Drolčeve, iz katerega navajamo le nekaj stavkov. Kritik je v svojem esejju ustvaril pravi portret gledališke umetnice Štefke Drolčeve, ko je prejela Severjevo nagrado: » ... Najobsežnejše in pač tudi igralsko najbolj zrelo obdobje v karieri Štefke Drolčeve pada v zadnjih deset, petnajst let... Velike vloge v Evripidovi *Medei* in Aishilovi *Oresteji* (**Klitaimnestra**) pa v Camusivem *Kaliguli*, Kozakovi *Legendi o svetem Che* pa v Durrenmattovih *Fizikih*, Beckettovi igri *O lepo dnevi...* pa brez števila drugih, spet v igrah najrazličnejšega slovesa, vsi ti odrski nastopi so tako rekoč zmerom na novo potrjevali in izpričevali poglavitne komedijantske kvalitete naše igralk: velika eleganca v oblikovanju, velika obvladanost miselnega in emotivnega gradiva, trda, malodane klasicistična usmerjenost v izrazu; doslednost in notranja čvrstina koncepta,

analitičen dar, predvsem pa velika suverenost tudi v najbolj delikatnih vlogah: pri vsem tem silovita notranja intenzivnost, kar eruptivnost, toda zmerom nadzorovana z zanesljivo artistično »kretnjo«, s smislom za selekcijo izraza, pri vsem tem velik občutek za moderno dramatiko in tako imenovano antidramatiko, za pesniško igro... občutek, ki ni manj zanesljiv od tistega, ki vodi igralko pri oblikovanju karakternih partov in psiholoških portretov...«

Poleg teatra je ob imenu Štefke Drolčeve vsekakor potrebno omeniti, in to s posebnim poudarkom, vsaj dvoje filmskih stvaritev, enakovrednih najizrazitejšim igralkinim deležem na odru. V mislih imam pač tisto drobno dekletce, ki je tako jasno presvetljevalo pripoved *Na svoji zemlji*, kakor tudi Cankarjevo Francko iz Duletičevega filma *Na klancu* – iz samih nadrobnosti izklesan cankarjanski monument.«

Mislimo, da že vsi ti fragmentarno navedeni odlomki iz kritik o ustvarjalnem delu Štefke Drolčeve dovolj zgovorno pričajo, da sodi Štefka Drolčeva med največje naše gledališke ustvarjalke z izrazito individualno stvariteljsko noto. Za svoje delo je prejela 1963. leta Prešernovo nagrado, listino Niškega festivala 1977 za vlogo v filmu *Na klancu*, Severjevo nagrado za **Lidijo Vasiljevno** v *Staromodni komediji* 1978. leta in diplomu BS za najbolj dognan odrski jezik. Po vsem tem, kar je ustvarila in še ustvarja v slovenskem gledališču, ji kot častno in najvišjo življenjsko nagrado podeljujemo umetniško zaslužen pridobljen Borštnikov prstan.

Vir: Gledališki list Borštnikovega srečanja 1984, Urednik Tone Partljič, Izdajatelj Odbor Borštnikovega srečanja, Maribor, 1984